

Jaarverslag 2019

Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

'Het is goed om te ervaren dat we in een casuïstiekbespreking niet te snel naar oplossingen moeten zoeken. Met de richtlijnen erbij kijken we breder, waardoor de inbrenger van de casus meer keuzes heeft. Dat neem ik vooral mee.'

'Het kan helpen als jeugdprofessionals vaker benoemen dat ze met richtlijnen werken, en dat ouders daarnaar kunnen vragen. Dat neem ik mee naar mijn organisatie. Waarom staat eigenlijk niet op onze website dat we volgens de richtlijnen werken?'

'Geruststellend om te horen dat anderen met dezelfde dingen worstelen.'

(Quotes van professionals tijdens netwerkbijeenkomsten in 2019)

© Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2019

Voor meer informatie: www.richtlijnenjeugdhulp.nl

Inhoudsopgave

Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming	4
Stuurgroep.....	5
Richtlijnadviescommissie jeugdhulp en jeugdbescherming (RAC-j).....	5
Cliëntentafel	5
Werkgroep Actualisatie	6
Programmteam	6
De richtlijnen	7
Ambities van het programma.....	8
Tien ambities op een rij.....	8
1. Een methodische ontwikkeling, invoering en evaluatie van richtlijnen is geborgd in goedlopende werkwijzen.	8
2. Structurele borging van beheer, onderhoud en financiering van richtlijnen/kwaliteitsstandaarden na 2019 is belegd.	8
3. Betrokkenheid bij en gebruik van richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming is verbreed (van ‘oude jeugdzorg’ naar ‘brede jeugdhulp’).	8
4. Er zijn twee nieuwe richtlijnen ontwikkeld voor de jeugdhulp en jeugdbescherming.	8
5. De huidige richtlijnen zijn herzien en updates zijn uitgevoerd middels klein en groot onderhoud.....	8
6. De richtlijnen zijn bekend en worden gebruikt binnen de brede jeugdhulp en jeugdbescherming (jeugd- en opvoedhulp, j-ggz, j-lvb, wijkteams) en verbonden met onderwijs, jgz, huisartsen et cetera).	8
7. Het werken met richtlijnen heeft een structurele plek binnen HBO- en WO opleidingen en na- en bijscholing.....	8
8. Er is zicht op het gebruik van de richtlijnen in de jeugdhulp en jeugdbescherming, met als doel een lerende kwaliteitscyclus tot stand te brengen.	8
9. Commentaar, nieuwe kennis en inzichten op inhoud van de richtlijnen wordt structureel bijgehouden en gewogen.....	8
10. Er zijn heldere communicatieboodschappen richting verschillende doelgroepen, gekoppeld aan de ambities van het programma.	8
Organisatie	9
1. Een methodische ontwikkeling, invoering en evaluatie van richtlijnen is geborgd in goedlopende werkwijzen	9
2. Structurele borging van beheer, onderhoud en financiering van richtlijnen/kwaliteitsstandaarden na 2019 is onderwerp van gesprek.....	10
3. Betrokkenheid bij en gebruik van Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming is verbreed van ‘oude jeugdzorg’ naar ‘brede jeugdhulp’	10

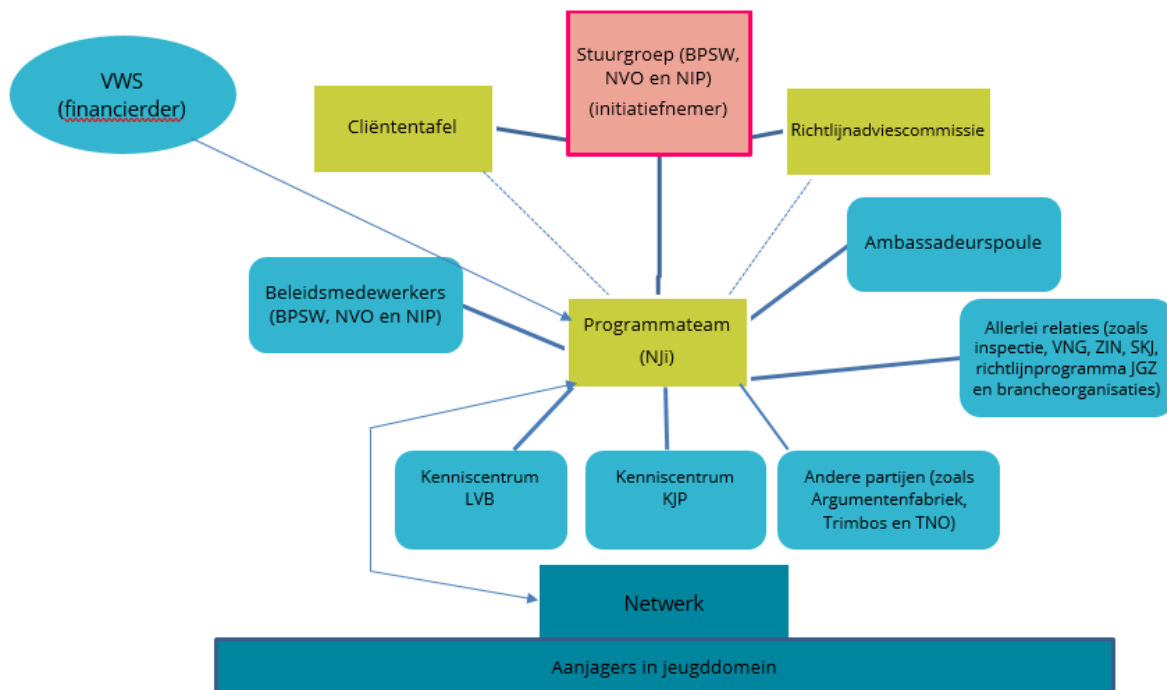
Ontwikkeling.....	10
4. Er zijn twee nieuwe richtlijnen ontwikkeld voor de jeugdhulp en jeugdbescherming	10
Herziening.....	11
5. De huidige richtlijnen zijn herzien en updates zijn uitgevoerd middels klein en groot onderhoud.....	11
Invoering.....	12
6. De richtlijnen zijn bekend en worden gebruikt binnen de brede jeugdhulp en jeugdbescherming (jeugd- en opvoedhulp, j-GGZ, j-LVB, wijkteams) en verbonden met onderwijs, JGZ, huisartsen etc.....	12
7. Het werken met richtlijnen heeft een structurele plek binnen HBO- en WO opleidingen en na- en bijscholing.....	13
Evaluatie	14
8. Er is zicht op het gebruik van de richtlijnen in de jeugdhulp en jeugdbescherming met als doel een meet- en verbetercyclus op gang te brengen	14
9. Commentaar en nieuwe kennis en inzichten op inhoud van de richtlijnen wordt structureel bijgehouden en gewogen.....	14
Communicatie	14
10. Er zijn heldere communicatieboodschappen richting verschillende doelgroepen, gekoppeld aan de ambities van het programma.....	14
Financieel overzicht.....	17

Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

Op initiatief van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) en de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW) ontwikkelt het Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming richtlijnen voor jeugdprofessionals en ondersteunt het de invoering ervan.

In de periode van 2011 tot aan 2016 zijn er in het Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming veertien richtlijnen ontwikkeld. Daarnaast is ook de landelijke invoering van de richtlijnen gestart. Ook in de tweede fase, van 2017 tot en met 2019, is er in het Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming verder gewerkt aan zowel de invoering van de richtlijnen als aan het ontwikkelen en herzien van richtlijnen.

Het Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming bestaat uit de Stuurgroep, de Richtlijnadviescommissie jeugdhulp en jeugdbescherming, de Cliëntentafel en het Programmateam. Daarnaast werkten er in 2019 verschillende organisaties mee aan het ontwikkelen van producten voor het programma (zie verderop).

Stroomschema Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

Stuurgroep

Vertegenwoordigers van de drie beroepsverenigingen vormen samen de Stuurgroep, zij nemen de beslissingen omtrent het programma. De Stuurgroep wordt (inhoudelijk) geadviseerd door de Richtlijnadviescommissie en de Cliëntentafel.

De Stuurgroep kende in 2019 de volgende leden:

- H.J. (Hester) de Boer, voorzitter (namens de BPSW)
- Prof. dr. J.E.H. (Hans) van Luit (namens de NVO)
- Drs. R.K. (Roland) Koning (namens het NIP)

De Stuurgroep kwam in 2019 vijf keer bij elkaar op: 29 maart, 22 mei, 10 juli, 9 oktober en 11 december.

Richtlijnadviescommissie jeugdhulp en jeugdbescherming (RAC-j)

De Richtlijnadviescommissie jeugdhulp en jeugdbescherming is het inhoudelijk adviesorgaan van het programma, de RAC-j adviseert de Stuurgroep. De leden hebben een bijzondere expertise op het terrein van richtlijnontwikkeling en implementatie en de diverse facetten van de praktijk van de jeugdhulp en jeugdbescherming. Zij hebben zitting zonder last of ruggespraak van organisaties waarvan ze mogelijk deel uitmaken.

De RAC-J kende in 2019 de volgende leden:

- Drs. W.J.A.M. (Wim) Spierings, voorzitter (oud-bestuurder jeugdhulp)
- Drs. H. (Haske) van Veenendaal (expert gedeelde besluitvorming)
- Dr. J. (Janneke) Metselaar (lector Zorg voor jeugd)
- Drs. S. (Saskia) Blom (bestuurder CJG, lid NVO, orthopedagoog-generalist)
- Drs. M.A.H.M. (Marc) Dinkgreve (kennisambassadeur jeugdbescherming)
- Dr. S.A.M. (Saskia) Wijsbroek (lector Jeugd, universitair docent)
- Drs. H. (Hella) van de Beek (manager jeugdhulp)
- Drs. Y. (Yvette) Martha (manager jeugdhulp)
- Drs. O. (Onno) de Zwart (directeur Welzijn, zorg, jeugdhulp, gemeente)

De Richtlijnadviescommissie kwam in 2019 vier keer bij elkaar: op 15 februari, 5 april, 27 september en 29 november.

Cliëntentafel

Het meenemen van het cliëntenperspectief is onontbeerlijk bij de (door)ontwikkeling, invoering en evaluatie van richtlijnen. Ervaringskennis behoort immers tot één van de drie kennisbronnen van *evidence based* richtlijnen. Daarom is de Cliëntentafel voor het programma zo belangrijk. De Cliëntentafel adviseert vanuit hun eigen kennis en ervaring met jeugdhulp en jeugdbescherming de Stuurgroep. De Cliëntentafel bestaat uit jongeren en ouders. De volgende personen zijn in 2019 (volledig of deels) betrokken geweest:

- M. Brouwer (voorzitter)

- S. Apon
- P. Gelissen
- A. de Jong
- E. Kee
- M. van den Nieuwenhuijzen
- S. Rachmani
- D. Reusien
- A. Ruijter
- M. Schrijver
- N. Sieffers
- I. Spithoven

De Cliëntentafel is in 2019 vier keer een dagdeel samengekomen op: 14 februari, 8 juli, 26 september en 21 november.

Werkgroep Actualisatie

De Werkgroep Actualisatie Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming draagt zorg voor de weging van wijzigingsvoorstellen in de richtlijnen. Er is een kerngroep en flexibele pool, de kern bestaat uit:

- Wim Spierings, voorzitter
- Nely Sieffers
- Saskia Wijsbroek
- Kristel Beekman, namens NVO
- Sandra Pantelić, namens NIP
- Ingrid Wood, namens BPSW

De Werkgroep Actualisatie is in 2019 vier keer een dagdeel samengekomen op: 18 februari, 20 mei, 9 september en 2 december.

Programmamateam

De dagelijkse uitvoering van het Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming berust bij het Nederlands Jeugdinstituut. Het programmamateam legt verantwoording af aan de Stuurgroep. De volgende personen zijn daarbij in 2019 (volledig of deels) betrokken geweest:

- Anneke van As
- Harmke Bergenhenegouwen
- Marianne Berger
- Judith van den Bree
- Annelies Buisman
- Nienke Foolen
- Suzanne Hardeman
- Marieke van Kampen
- Anke Oomen
- Gerry Peltenburg
- Jolanda Spoelstra (programmamaleiding tweede helft van het jaar)
- Suzanne Stalmeijer
- Karlijn Stals (programmamaleiding eerste helft van het jaar)
- Marije Verhoeks

- Leslie Visser
- Greet Westerbeek
- Lieve Wolfs (stagiaire)

In 2019 heeft het programmateam met veel personele wisselingen te maken gehad. Vanaf september 2019 was het team weer op volle sterkte.

In 2019 werkten de volgende organisaties mee aan het ontwikkelen van producten voor het programma: NJi, TNO, Rutgers, Marks Woorden, Buro Extern, Slimme Content, Tinqwise, Karakter kinder- en jeugdpsychiatrie, AMC / De Bascule, UMC Utrecht, Pro Persona, PSYTREC, Kenniscentrum KJP (Academische Werkplaats Kajak), Defence for Children en Trimbos Instituut.

De richtlijnen

Dit zijn de richtlijnen die eind 2019 beschikbaar waren op www.richtlijnenjeugdhulp.nl of in ontwikkeling waren:

Naam richtlijn	Jaartal laatste versie	Projectleider (organisatie)
ADHD	2 ^e druk april 2017	Dr. G. (Geurt) van de Glind, opgevolgd door Dr. H. Sinnema (Trimbos Instituut)
Crisisplaatsing	3 ^e herziene druk 2017	Drs. R.T. (René) van Vianen, opgevolgd door drs. I. (Inge) Anthonijsz (NJi)
Ernstige gedragsproblemen	2 ^e herziene versie 2018	Dr. I.L.W. (Inge) Bastiaanssen (NJi)
Kindermishandeling	2 ^e druk 2017	Dr. A. (Annelies) Broerse (TNO)
KOPP	3 ^e herziene druk 2017	Drs. J.A.C. (Jolanda) Meeuwissen (Trimbos Instituut)
Middelengebruik	2 ^e druk 2017	Dr. G. (Geurt) van de Glind (Trimbos Instituut)
Multiprobleemgezinnen	3 ^e herziene druk 2017	Drs. M. van der Steege (VanMontfoort)
Pleegzorg	4 ^e herziene druk 2019	Drs. M.I. (Marjan) de Lange (NJi)
Problematische gehechtheid	4 ^e herziene druk 2017	Dr. M.S. (Marianne) de Wolff (TNO)
Residentiële jeugdhulp	3 ^e herziene druk 2017	Drs. M.I. (Marjan) de Lange (NJi)
Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp	2 ^e druk 2017	C. (Cora) Bartelink Msc (NJi)
Scheiding en problemen van jeugdigen	3 ^e herziene druk 2017	Drs. I. (Inge) Anthonijsz (NJi)
Seksuele ontwikkeling	Verwacht in 2020	Drs. R. Vink (TNO)
Signaleren van traumagerelateerde problemen	Verwacht in 2021	Drs. R. Knipschild (Karakter)
Stemmingsproblemen	3 ^e herziene druk 2017	Drs. J. A. C. (Jolanda) Meeuwissen (Trimbos Instituut)
Uithuisplaatsing	3 ^e herziene druk 2017	Drs. R.T. van Vianen (NJi)

Ambities van het programma

Op basis van het projectplan *Toekomstig beheer Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming* heeft het programma tien ambities geformuleerd. Deze ambities bestrijken de totale beoogde projectperiode van mei 2016 tot en met 31 december 2019. Het programma is verdeeld in vijf deelprojecten; **Organisatie, Ontwikkeling, Invoering, Herziening** en **Evaluatie**. Communicatie is onderdeel van alle deelprojecten. De tien ambities sluiten daarop aan. Naast die tien ambities formuleerde het programmameteam ambities voor de manier waarop wij onze activiteiten uitvoeren. Het programmameteam streeft na dat we:

- samenwerken en samen ontwikkelen met de beroepsgroep;
- samenwerken en samen ontwikkelen met cliënten;
- inspiratie, energie en creativiteit verbinden aan het werken met richtlijnen;
- richtlijnen plaatsen in brede context van professionalisering en transformatie van het jeugddomein;
- realistische doelen stellen in dynamische tijd in het jeugddomein;
- zichtbaar zijn door proces en resultaten te communiceren.

Tien ambities op een rij

Voor de programmaperiode van 2016 tot en met 2019 hebben we de volgende ambities geformuleerd¹:

1. Een methodische ontwikkeling, invoering en evaluatie van richtlijnen is geborgd in goedlopende werkwijzen.
2. Structurele borging van beheer, onderhoud en financiering van richtlijnen/kwaliteitsstandaarden na 2019 is belegd.
3. Betrokkenheid bij en gebruik van richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming is verbreed (van 'oude jeugdzorg' naar 'brede jeugdhulp').
4. Er zijn twee nieuwe richtlijnen ontwikkeld voor de jeugdhulp en jeugdbescherming.
5. De huidige richtlijnen zijn herzien en updates zijn uitgevoerd middels klein en groot onderhoud.
6. De richtlijnen zijn bekend en worden gebruikt binnen de brede jeugdhulp en jeugdbescherming (jeugd- en opvoedhulp, j-ggz, j-lvb, wijkteams) en verbonden met onderwijs, jgz, huisartsen et cetera).
7. Het werken met richtlijnen heeft een structurele plek binnen HBO- en WO opleidingen en na- en bijscholing.
8. Er is zicht op het gebruik van de richtlijnen in de jeugdhulp en jeugdbescherming, met als doel een lerende kwaliteitscyclus tot stand te brengen.
9. Commentaar, nieuwe kennis en inzichten op inhoud van de richtlijnen wordt structureel bijgehouden en gewogen.
10. Er zijn heldere communicatieboodschappen richting verschillende doelgroepen, gekoppeld aan de ambities van het programma.

De ambities worden per deelproject nader toegelicht met de de behaalde resultaten voor 2019.

¹ Deze tien ambities zijn aangescherpt in december 2016 en aangevuld met twee ambities op ontwikkeltraject kwaliteitsstandaarden. Gedurende 2018 zijn de ambities t.a.v. de kwaliteitsstandaarden komen te vervallen.

Organisatie

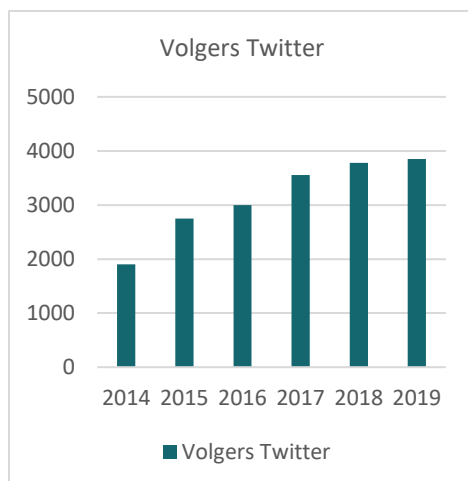
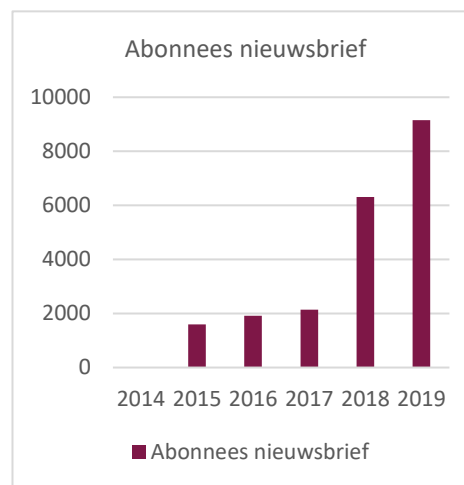
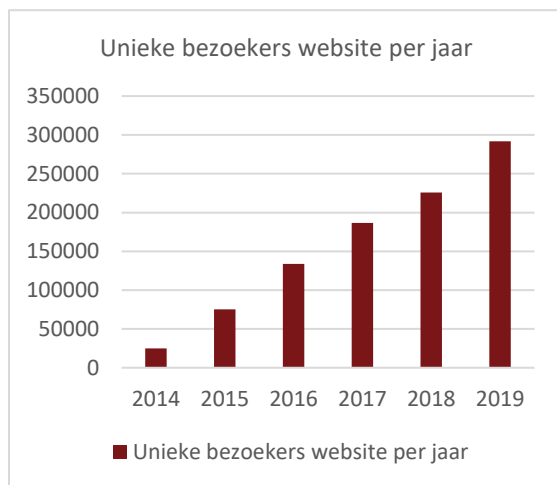
1. Een methodische ontwikkeling, invoering en evaluatie van richtlijnen is geborgd in goedlopende werkwijzen

Vanaf het moment dat een richtlijn wordt opgeleverd moet worden gezorgd voor handzame producten voor de praktijk. Gebruikersgemak en een aantrekkelijke vormgeving (digitaal en op papier) zijn daarbij van belang. Ook roepen richtlijnen vragen op. Zo mogelijk kunnen vragen direct worden beantwoord, of anders doorgezet naar de juiste personen of instanties. Vragen dienen daarnaast systematisch geïnventariseerd te worden en toegevoegd aan andere wijzen waarop feedback over de richtlijnen verkregen wordt.

In 2019:

- Heeft het beheer- en onderhoudsprogramma zorg gedragen voor auteursrecht, handzame producten voor professionals en een toegankelijke website. De website is aangepast, zodat de werkkaarten van de richtlijnen sneller te vinden zijn.

Sinds 2014 is de website www.richtlijnenjeugdhulp.nl actief. De website laat een constante groei zien van bezoekers, met bijna 300.000 bezoekers in 2019. Bedrijfspagina LinkedIn is gestart in 2019 met 677 volgers.

- Zijn de Cliëntentafel en Richtlijnadviescommissie op sterkte gebracht, zodat verschillende expertises zijn vertegenwoordigd.
- Konden professionals, ouders, gemeenten, organisaties e.d. voor vragen over richtlijnen terecht bij het programmateam en de bijbehorende helpdesk, te bereiken via info@richtlijnenjeugdhulp.nl.

2. Structurele borging van beheer, onderhoud en financiering van richtlijnen/kwaliteitsstandaarden na 2019 is onderwerp van gesprek

Het plan en de begroting voor het programma is in 2015 gemaakt voor vier jaar. In eerste instantie werd financiering afgegeven voor één jaar. Inmiddels is financiering tot eind 2019 toegezegd, waarmee is voorzien in beheer, onderhoud en financiering gedurende de huidige programmaperiode. Na die tijd blijft dit echter van belang. In contacten met VWS, gemeentelijke partijen en het werkveld zal aandacht besteed worden aan de structurele borging van 'het gezamenlijk werken aan kwaliteit' na 2019.

In 2019:

- Zijn er gesprekken met de beroepsverenigingen geweest over de periode na 2019. De drie beroepsverenigingen en het NJi zijn voornemens om samen het richtlijnenprogramma te gaan uitvoeren en sturen in de toekomst. Heldere rollen en taken, planning en financiële afspraken moeten nog worden afgesproken, in afstemming met het Ministerie van VWS. Dit loopt door in 2020.

3. Betrokkenheid bij en gebruik van Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming is verbreed van 'oude jeugdzorg' naar 'brede jeugdhulp'

De nieuwe samenwerkingen op het gebied van jeugdhulp en jeugdbescherming op lokaal niveau en alle partijen die daarbij betrokken zijn, maken het noodzakelijk om de bestaande professionele en branchestandaarden die er voor de verschillende professionals zijn, beter met elkaar te verbinden. Zonder daarbij de soms noodzakelijke specificiteit uit het oog te verliezen.

In 2019:

- Is door middel van de Databank Richtlijnen op de website van het NJi een overzicht te vinden van 101 richtlijnen en standaarden voor professionals in de jeugdsector (<https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Richtlijnen>).
- Is in de totstandkoming van de twee nieuwe richtlijnen gezocht naar verbinding met (de ontwikkelaars van) kennis/richtlijnen uit de jgz en j-ggz.
- Is voor de herziening van de Richtlijn scheiding samengewerkt met het programma Scheiden zonder schade.
- Zijn de richtlijnen meerdere malen onder de aandacht gebracht bij professionals uit de diverse werkvelden door aanwezigheid op verscheidene conferenties (voor een overzicht zie hoofdstuk *presentaties*).

Ontwikkeling

4. Er zijn twee nieuwe richtlijnen ontwikkeld voor de jeugdhulp en jeugdbescherming

Op basis van ontwikkelingen in het werkveld en in de samenleving dienen zich onderwerpen aan die aanleiding vormen voor het ontwikkelen van een nieuwe richtlijn. In 2016 gaven professionals in een enquête aan welke onderwerpen volgens hen prioriteit hebben, spraken deelnemers aan de

netwerkbijeenkomsten hun voorkeur uit en werden wetenschappers en cliënten geraadpleegd. Op basis van alle raadplegingen zijn twee onderwerpen geselecteerd, namelijk (in volgorde van prioriteit): 1. Seksualiteit en bevorderen seksueel gezond gedrag en 2. Angst en/of trauma. Uiteindelijk is besloten om met seksuele ontwikkeling te starten en daarna een richtlijn over trauma te ontwikkelen.

In 2019:

- Is de ontwikkeling van de richtlijn Seksuele ontwikkeling voltooid en aangeboden ter autorisatie aan de beroepsverenigingen.
- Liep de ontwikkeling van de richtlijn Signalering van traumagerelateerde problemen volgens planning. In het eerste kwartaal van 2020 wordt het concept verwacht.
- Is een voorstel omtrent richtlijn(product) Angst in voorbereiding genomen. Het eerste kwartaal van 2020 wordt het voorstel verwacht inclusief concrete vervolgstappen.
- Is er inzicht verkregen in de behoefte aan nieuwe richtlijnonderwerpen door het bijhouden van feedback in de richtlijnenmailbox en via het onderzoek van Praktikon (zie verderop).

Herziening

5. De huidige richtlijnen zijn herzien en updates zijn uitgevoerd middels klein en groot onderhoud

Richtlijnen zijn levende documenten: ze zijn nooit af. Recent onderzoek, innovaties in de praktijk of ervaringen door gebruik geven nieuwe inzichten. We willen zo snel mogelijk op dat soort inzichten kunnen inspelen, daarom werken we op een dynamische manier aan herziening, waarbij we feedback en nieuwe inzichten snel en flexibel kunnen verwerken. Alle feedback die binnenkomt wordt door het programmteam gewogen. Samen met de Werkgroep Actualisatie besluiten we of de aangegeven feedback moet leiden tot aanpassing van een of meerdere richtlijnen. En zo ja op wat voor termijn. We onderscheiden een proces voor aanpassingen zonder inhoudelijke implicaties, eentje voor aanpassingen met inhoudelijke implicaties en een proces voor volledige herziening van een richtlijn. We communiceren over aanpassingen via de website, via Twitter en via onze nieuwsbrief.

In 2019:

- Is de dynamische herziening van richtlijnen positief geëvalueerd en gecontinueerd:
 - De richtlijn Ernstige gedragsproblemen die in 2018 dynamisch herzien is, is gepubliceerd
 - De richtlijn Pleegzorg is dynamisch herzien en gepubliceerd.
 - De dynamische herziening van de richtlijn Multiprobleemgezinnen en de richtlijn Scheiding is voltooid en aangeboden ter autorisatie aan de beroepsverenigingen. Publicatie wordt verwacht voorjaar 2020.
 - De dynamische herziening van richtlijnen Problematische Gehechtheid, Stemningsproblemen, Kindermishandeling, Samen Beslissen en KOPP lopen.
- Is de pool van professionals die meewerken aan dynamische herziening op sterkte gebracht.

Invoering

6. De richtlijnen zijn bekend en worden gebruikt binnen de brede jeugdhulp en jeugdbescherming (jeugd- en opvoedhulp, j-GGZ, j-LVB, wijkteams) en verbonden met onderwijs, JGZ, huisartsen etc.

De afgelopen jaren zijn er belangrijke stappen gezet in de invoering van de richtlijnen binnen organisaties voor jeugdhulp en jeugdbescherming en wijkteams. Een deel van deze organisaties is de invoering aan het verbreden en verdiepen. Maar daarnaast is het werkveld volop in beweging. En zijn steeds nieuwe organisaties, netwerken, samenwerkingsverbanden en professionals actief. Deze 'nieuwe spelers' vragen om het doorzetten van communicatie activiteiten, zoals voorlichting, promotie, instructie en vraagbeantwoording (verspreiding en adoptie). Het verschil tussen organisaties verlangt een flexibele instelling van het landelijke programma waarbij getracht wordt om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de verschillende wensen van de verschillende organisaties.

In 2019:

- Is via diverse kanalen gewerkt aan verspreiding en bekendheid van richtlijnen.
- Is het netwerk van aanjagers wederom gegroeid. De drie informatiebijeenkomsten voor nieuwe aanjagers die plaatsvonden voorafgaand aan de netwerkbijeenkomsten werden goed bezocht met gemiddeld 50 personen per keer.
- Hebben drie netwerkbijeenkomsten plaatsgevonden met elk 60-100 deelnemers. Deze deelnemers zijn 'anjagers' van het werken met richtlijnen, zij wisselen tijdens deze bijeenkomsten uit met anderen uit het land en nemen opgedane kennis, ervaring en voorbeelden mee terug naar hun eigen organisatie.
- Is een start gemaakt met het ontwikkelen van e-learning over de basis van richtlijnen. Deze 'learning byte' wordt in april 2020 verwacht en is voor iedereen beschikbaar op de richtlijnsite.
- Zijn diverse tools ontwikkeld of herzien (werkbladen, werkkaarten, opdrachten voor studenten).
- Zijn de herziene richtlijn Scheiding en de conceptrichtlijn Seksuele ontwikkeling getest door professionals in hun praktijk.

Reactie van deelnemers tijdens netwerkbijeenkomst op 29 november 2019.
In deze bijeenkomst werd o.a. de Richtlijn Seksuele ontwikkeling besproken.

7. Het werken met richtlijnen heeft een structurele plek binnen HBO- en WO opleidingen en na- en bijscholing

Initiële HBO- en WO-opleidingen scholen de professionals van de toekomst. Daarom is het van belang dat deze toekomstige professionals al tijdens de studietijd kennismaken met relevante thema's vanuit het werkveld, zoals het werken met richtlijnen. De afgelopen jaren zijn er gastcolleges verzorgd en is tijdens bijeenkomsten van het HBO kennisnetwerk van het Nederlands Jeugdinstituut aandacht besteed aan de richtlijnen. Het werken met richtlijnen heeft een plek gekregen in het (toekomstig) hbo- uitstroomprofiel en het competentieprofiel voor jeugdprofessionals. We merken dat er mondjesmaat meer aandacht wordt besteed aan richtlijnen binnen het onderwijs, maar dat dit erg afhankelijk is van de voorkeuren van de verschillende opleidingen en docenten. Een echt structurele plek voor richtlijnen is er nog niet. Bij organisaties en instellingen voor na- en bijscholing groeit het besef dat het werken met richtlijnen onderdeel zou moeten zijn van bestaande deskundigheidsbevordering over specifieke inhoudelijke thema's.

In 2019:

- Is het contact met de professionals die we kennen vanuit het onderwijs onderhouden, bijv. door ze uit te nodigen voor netwerkbijeenkomsten.
- Vond een uitwisseling plaats met een groep hbo- en wo-studenten over de richtlijnen.

Er is vanwege de personele wisselingen in het programmateam geringe aandacht geweest voor deze doelstelling.

Evaluatie

8. Er is zicht op het gebruik van de richtlijnen in de jeugdhulp en jeugdbescherming met als doel een meet- en verbetercyclus op gang te brengen

Na publicatie en invoering blijven we het gebruik van de richtlijnen volgen. Dit biedt ons naast informatie over het bereik van de richtlijnen, informatie over het effect dat gevolgde invoerstrategieën sorteren en hoe we deze kunnen bijstellen en verbeteren. Daarbij moet niet alleen reactief maar ook proactief de interactie met het veld worden opgezocht. Hierbij wordt gezocht naar een manier voor zowel continue als periodieke monitoring. Daarnaast geldt dat organisaties die met richtlijnen werken zelf ook structureel zicht moeten kunnen hebben op het gebruik van richtlijnen in het algemeen en specifieke richtlijnen binnen hun teams en organisatie.

In 2019:

- Is de website richtlijnenjeugdhulp.nl op onderdelen verbeterd opdat professionals de richtlijnen makkelijker en beter kunnen raadplegen. De werkkaarten (de richtlijnproducten die het meest gebruikt worden door professionals) zijn naar voren gehaald.
- Is in de netwerkbijeenkomsten het belang van monitoren (blijven leren) steeds benadrukt.
- Is een tipsheet met drie praktijkvoorbeelden over monitoren gepubliceerd.
- Is er een onderzoek uitgevoerd door Praktikon op zicht te krijgen op de bekendheid en het gebruik van richtlijnen in de jeugdhulp en jeugdbescherming. In totaal hebben 2289 mensen de enquête ingevuld. De resultaten worden begin 2020 gedeeld.

9. Commentaar en nieuwe kennis en inzichten op inhoud van de richtlijnen wordt structureel bijgehouden en gewogen

Na het publiceren en invoeren van een richtlijn worden de commentaren uit het veld en nieuw wetenschappelijk bewijs over het betreffende onderwerp opgehaald en verzameld. Dit geeft informatie over de mogelijke aanpassingen van de inhoud van de richtlijn. Duidelijk moet zijn wanneer aanpassingen direct kunnen worden doorgevoerd en wanneer een eventuele werkgroep of de Stuurgroep hiervoor akkoord moet geven.

In 2019:

- Is het verzamelen, ordenen en wegen van inhoudelijke feedback gevat in een werkproces rondom de herziening van richtlijnen. Op inhoud loopt dit proces goed. De technische ondersteuning van dit proces behoeft nog verbetering.

Communicatie

10. Er zijn heldere communicatieboodschappen richting verschillende doelgroepen, gekoppeld aan de ambities van het programma

Werken aan de bekendheid van de Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming blijft voor alle doelgroepen en stakeholders in 2019 van belang. Daarom blijven we informeren, samenwerken en enthousiasmeren. Bij elk van de hierboven genoemde doelstellingen is een communicatie-adviseur betrokken. In grote lijnen lichten we vanuit communicatie behaalde resultaten hieronder nog even toe.

In 2019:

- Hebben we informatie over de Richtlijnen verspreid via onze kanalen: website, Twitter, nieuwsbrief en per mail (vraagbeantwoording).
- Is er een LinkedIn-pagina opgericht waarop met regelmaat informatie en oproepjes gedeeld worden.
- Hebben we bestaande relaties (beroepsverenigingen, brancheverenigingen, kennisinstututen, het SKJ) benut voor de verdere verspreiding van informatie en nieuws. We voorzien hen regelmatig van nieuwtjes, met het verzoek om dat nieuws onder hun achterban te verspreiden.
- Verzorgden we goede en creatieve verslaglegging voor deelnemers (en in geval van het netwerk ook niet-deelnemers) aan de diverse bijeenkomsten die we vanuit het programmateam organiseren.
- Is de richtlijnenwebsite en de websites van de beroepsverenigingen geanalyseerd en is er aan een verbetervoorstel gewerkt wat in 2020 vervolg krijgt.

Publicaties en presentaties

Publicaties

Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming (2019). *Rapportage n.a.v. de proefinvoering van de Richtlijn Seksuele ontwikkeling*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming (2019). *Rapportage n.a.v. de praktijktoets van de Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming (2019). *Hoe monitor je het werken met richtlijnen: drie praktijkvoorbeelden*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Presentaties, colleges, bijeenkomsten

- 24-01-2019 Werksessie 2 Leergroep Richtlijnen (Delft)
- 24-01-2019 Richtlijnen dag met alle betrokkenen van het programma
- 06-02-2019 Expertmeeting - Invitational Conference: Implementation Specialist Skills and Competencies
- 21-03-2019 Expertmeeting Richtlijnen en tuchtrecht georganiseerd door BPSW, NVO, NIP en NJi
- 28-03-2019 Werksessie 3 Leergroep Richtlijnen (Delft)
- 11-04-2019 Netwerkbijeenkomst Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming – Richtlijnen en de bedoeling
- 12-04-2019 Richtlijnen jeugdhulp jeugdbescherming (Ambassadeursklas jeugdprofessionals jeugdhulp en jeugdbescherming)
- 01-07-2019 Scholing werken met richtlijnen (Tiel)
- 12-09-2019 Netwerkbijeenkomst Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming - Samen stappen zetten
- 08-10-2019 Stand op VBSP congres (Garderen)
- 29-10-2019 Bijeenkomst tools richtlijnen met BPSW
- 05-11-2019 Werksessie richtlijnen bij Inzowijs (Leiderdorp)
- 29-11-2019 Netwerkbijeenkomst Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming - Richtlijnen in de dagelijkse praktijk

Financieel overzicht

Herzien budgetvoorstel obv realisatie													
	oorspronkelijk begroot	Plan 2016	Realisatie 2016	Plan 2017	Realisatie 2017	Plan 2018	Realisatie 2018	Plan 2019	Realisatie 2019	Herzien 2020	totaal herzien budget	totaal realisatie t/m 2019	verschil
A. Beheer richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming													
personele inzet	987.960	225.054	207.125	285.011	258.867	263.120	279.086	247.301	318.029	109.715	1.172.822	1.063.107	184.862
Materieel/diensten derden	681.980	131.500	66.212	223.000	108.289	212.000	105.540	286.506	165.151	58.408	503.600	445.192	-178.380
subtotaal activiteit A	1.669.940	356.554	273.337	508.011	367.156	475.120	384.626	533.807	483.179	168.123	1.676.422	1.508.299	6.482
B. Ontwikkeling en herziening richtlijnen en jeugdhulp en jeugdbescherming													
personele inzet	0	0	41.903		74.582	70.710	79.537	99.220	95.571	39.580	331.173	291.593	331.173
Materieel/diensten derden	810.000	0	2.511	196.500	170.294	316.019	162.653	477.370	282.647	41.297	659.402	618.105	-150.598
subtotaal activiteit B	810.000	0	44.414	196.500	244.876	386.729	242.190	576.590	378.218	80.877	990.574	909.697	180.574
C. Ontwikkeltraject kwaliteitsstandaarden													
personele inzet	145.190	0	0	92.100	52.160	44.800	9.447				61.607	61.607	-83.583
Materieel/diensten derden	104.400	0	0	74.600	477	10.000	450				927	927	-103.473
subtotaal activiteit C	249.590	0	0	166.700	52.637	54.800	9.897	0	0	0	62.534	62.534	-187.056
totaal													
personele inzet	1.133.150	225.054	249.028	377.111	385.609	378.630	368.070	346.521	413.599	149.295	1.565.601	1.416.306	432.451
Materieel/diensten derden	1.596.380	131.500	68.723	494.100	279.060	538.019	268.643	763.876	447.798	99.705	1.163.929	1.064.224	-432.451
totaal	2.729.530	356.554	317.751	871.211	664.669	916.649	636.713	1.110.397	861.397	249.000	2.729.531	2.480.531	1

Toelichting totaal 2019:

Overall is het beeld dat er in vergelijking met de voorgaande jaren een grote inspanning is verricht.

In 2019 zijn niet alle begrote middelen gebruikt. Eind 2019 is uitstel aangevraagd t/m 31 maart 2020 (budget van 248.999 overhevelen naar 2020).